

Cimborca

JÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

TARTALOMJEGYZÉK:

Árnyas fa tövében. Vers. Irta: Benedek Elek	113
Vizimalom. Vers. Irta: Vargha Gyula	114
Mese az örökifjuságról. Ispirescu román mese- könyvéből	114
Szép kerek almafa. Irta: Benedek Elek	119
Tamás érdeklődik. Csevegés	119
Öcsikét kiporolják. Gyermekcsintalanság	121
Találós mesék	123
Erzsóka meseországban. Mese. Irta: Nászai Elza	123
A tyuk meg a cigány. Játék	125
A bús gerlice. Népdal	125
Világjáró kis legény. Vers. Irta: Benedek Elek	125
Mesefolyam. Irta: Balázs Ferenc	126
Mit mond a magyar nép. Példabeszédek, szólás- mondások	128
A Cimborca rejtvényei	128

A

gyermekek legkedveltebb lapja, a

Cimbora

eddig az első betűtől az utolsóig olvasnivalót adott a gyermekeknek, mert a lapnak nem volt

hirdetése

A lap elterjedtségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy minden elteit

hét

az olvasók táborának hatalmas növekedését jelenti. A lap kiadóhivatala most elhatározta, hogy a mai

napig

fennállott rendszert megváltoztatja és az Erdély-szerte elterjedt gyermeklapba, amelyet ma már minden gyermek a kezében

tart

hirdetéseket is vesz fel.

A Cimbora

tartalma ezzel nem fog kisebbedni, mert amilyen mértékben nő a lap

hirdetése

olyan mértékben nő annak terjedelme is.

A kereskedőknek

megfizethetetlen

értékű a Cimbora hirdetése, mert az egész Erdély, sőt a külföld lakossága is olvassa.

RENNER TESTVÉREK ÉS TSAI BÖRGYÁR r.-t. CLUJ (KOLOZSVÁR)

GYÁRT ELSŐRENDÜ

GÉPSZIJAKAT

Gödör szerzés! Gyors leszállítás!
Garanciát vállalunk!

Tartós és izléses cipők

a Halász Mór r.-t.-nál kaphatók Szatmáron!

TASNÁDY GYÖRGY

díszműlakatos

Careii-Mari (Nagykároly) Str. Vas.

Lucaciu (Majthényi-u.) 14. szám.

Készít mindennemű iparművészeti és díszmű tárgyakat, karos- és asztali lámpákat, villanycsillárokat, virág- és szalonzsalkákat, írókészleteket, hamutartókat, művészi kivitelű bútort- és épületvasalásokat stb.

Elvállal bármiféle lakatosmunkát, autogénhegesztést, gépek, csillárok, mindenféle fémtárgyak javítását, tisztítását és újraszínézését.

Rókát

és más szőrmét

felelősség mellett

fest az

UNIO

Kolozsváron.

Szűcsöknek
árkedvezmény!

Valódi békeminőségű aszbeszt fedő

PALA

kapható igen jutányosan SCHWARTZ TESTVÉ-
REKNÉL, Strada Decebal (Kölcsey-u.) 37. szám.
Kész fedéseket helyben és vidéken vállalunk!!

Gyapju-, selyem-, pamutkelmét,
fonalat, szőrmét fest és tisztít a

„Kristály“

gőzmosó és kelmefestőgyár CLUJ. Telefon 500.

Pósta csomagok pontosan szállítat-
nak! — Kereskedőknek tömegáru-
nál árkedvezmény! — Képviseletek
vidéki városba kerestetnek!

ZEA első román

E krétagyár Cluj.

A Papir- és fűszerkereskedők figy-
lémét felhívja az iskolai sasionra.

A
Cimborára

előfizetéseket
felvesz Erdély
minden könyv-
kereskedője!

Az összes iskolákban használt tankönyvek,
füzetek, rajztömbök, papir, író- és rajzszer-
legolcsóbban HUSZÁR könyvkereskedésében szerezhetők be!

BÉKEBELI MINŐSÉGŰ ÚJ!

Gabonás-, lisztes-, gyapju- és szalmazsák.

Vizhatlan ponyva, napellenző, roletta- és madrac-vászon.

Afrik, seegrasz, bútorrugó, önműködő rolettarudak. — Zsineg- és jutaheveder

minden méretben és mindennemű kárpitos kellékek. Befőttkötöző

és minden másnemű zsinegek 2/0 T—2/32 L-ig minden számban.

Zsákvarró kendercérna és cipészfonal, továbbá többféle minőségű

használt zsákok nagy választékban a legolcsóbb árban kaphatók

Glücklich Bernát és Fia cégnél Piața Victorie (Deák-tér) 27.
sz. Plébánia-épület. — Telefon 521.

A Cimbora azt üzeni:

**Ha finom
cukorkát
akartok:**

kérjeteK Melissát

Eredeti Wolfner

gépszijak

minden méretben

kaphatók

**BRAUN és LÁSZLÓ vaskereskedésében,
Szatmár, Piata Victoriei (volt Deák-tér) 9.**

A Szatmári Leszámitoló- és Kereskedelmi Bank r.-t.

Alaptőke 40 millió leu. — Tartaléktőke 1 millió leu. — Takaréketét állomány 45 millió leu.

Bármely összeg erejéig fizetéseket vállal:

Bukarestben és bárhová LEUBAN, Bécsen keresztül bárhová OSZTRÁK
KORONÁBAN, Prágán keresztül bárhová CSEH KORONÁBAN, Berlinen
keresztül bárhová MÁRKÁBAN, Fiumén keresztül bárhová LIRÁBAN,
— Budapestén keresztül bárhová MAGYAR KORONÁBAN. —

Vesz és elad mindennemű idegen pénzeket és amerikai chequeket bevált.

Kölcsönöket legelőnyösebben folyósít.

A Generala bukaresti biztosító társaság, valamint az Assigurazioni Generali triesti biztosító társaság főigazgatója.

Betéteket könyvecskére és folyószámlára gyümölcsöztetésre elfogad
és azokat kívánatra azonnal bármikor visszaad.

Fiuk!

Lányok!

A Cimborát

olvassátok,

szerecsétek,

terjesszétek!

Aki elő akar fizetni a Cimborára, az írjon egy levelező-lapot Szatmárra, a
Cimbora kiadóhivatalának címezve és a következő vasárnap már kezében a lap.

A lap egy negyedévre negyven leuért jár.

Felelős szerkesztő: Dénes Sándor.

Kiadó a Szabadsajtó Könyvnyomda és Lapkiadó r.-t.

A szerkesztőbácsi postája Satu-Mare (Szatmár) Eötvös-u.

4. sz. alá címezendő. - A közlésre szánt kéziratok Benedek

Elek címére, Kisbaczon, u. p. Nagybaczon, Háromszék-m. küldendők

Cimbora

JÓ GYERMEKEK KÉPESHETILAPJA

Főszerkesztő: Benedek Elek

Árnyas fa tövében.

Árnyas fa tövében,
Kismama ölében
Ülni, ó mi jó!
Mamácska mesélget,
Fecske ficserélget,
S fütyöl a rigó.

Ihol, nyúlanyóka,
S vele két fióka
Szépen körbe ül.
„Mese, mese, mátká“ ...
Nyuszika, madárka
Víg kedvre derül.

Száll a nap lefele,
Mese, dal száll vele,
Almos Gyuszika.
„Mese, mese, mátká“ ...
Jóccakát, mamácska,
Jó éjt, nyuszika!

B. E.

Vízimalom.

Irtta: Vargha Gyula.

Messzi van a vízimalom,
Indulni kell friss hajnalon,
Dél felé jár, míg odaér
Búzával a rakott szekér.

Búzás szekér legtetején
Mentem volna szivesen én.
Vízimalom nekem csoda,
Ó, hogy vágytam mindig oda!

Hogy füleltem, ha meséltek
Messzi útról a cselédek...
Nádasok közt nagy folyóról,
Malomhajtó Tápioról;

Malomárok zúgójáról,
Nagy kerékre omló árról,
Kelepelő kilenc kőről,
Mely fehér lisztlángot őröl.

Váltig kértem, hogy mehessek,
Édesanyám nem eresztett.
Símogatta lágy hajacskám:
»Nem bocsátlak, kis fiacskám!«

Szemem könnytől lett homályos,
Megsajnálta az öreg János.
»Majd hozok én – odasúgott –
Vakvarjút meg vízityűkot.«

Egy darabig szomorkodtam,
De azután elfutottam,
Kertünk alá lefutottam,
Patakocska esörgött ottan.

Csináltam rá vízimalmot,
Kis kereke forgott, forgott.
Úgy elnéztem hosszan-hosszan,
S nagy malomról álmodoztam.

Mese az örökifjuságról.

Ispirescu román mesekönyvéből.

Egyszer volt, amint sohasem volt. Ha nem lett volna, szót sem szólnék, de bizony megtörtént, amit én mesélek, mégpedig akkor, amikor a körte termett a nyárfán, ibolya kékellett a fenyőfán – hát, volt egyszer egy király és egy királyné. Szépek voltak, ifjak voltak mindketten, de mit ért a szépségük, mit az ifjuságuk, ha Isten gyermekkel nem áldta meg őket. Bú volt az éjjelük, bú volt a nappaluk, szüntelen sóhajtoztak, gyermek után áhitoztak. Aki bölcs embert csak ismertek az országban, mindtől kértek tanácsot, egyik egyet, másik mást javasolt, egynek sem lett foganatja. Az ám, még idegen országbeli bölcsektől is kértek tanácsot, s csak akkor tudták meg, hogy lakik a szomszéd faluban egy öreg paraszt ember, aki a világon minden bajra tud orvosságot. Nosza, mindjárt üzentek az öreg embernek, hintót is küld-

tek érte, hogy jöjjön a király udvarába, de bizony az öreg ember azt válaszolta király követjének:

– Tiszteltetem király őfelségét, ha szüksége van rám, fáradjon el hozzám.

Mit tehetett a király s mit a királyné egyebet, elmentek az öreg emberhez, velük egy sereg bojár, katonák, cselédek s bezzeg hogy az öreg fogadta illendően a királyt s királynét, aztán megkérdezte, mi baj hozta őket szerény hajlékába.

Hát, elmondták, hogy mi nagy bánat nyomja szivüket s kérték az öreg embert, adjon erre, ha van orvosságot.

– Tiszta jó szívvvel, — mondja az öreg — ihol az orvosság. De azt előre megmondom, egy fiatok lesz csak s abban sem lesz örömetek, pedig, hej, szép is lesz, okos is lesz a királyfi!

Hitte is, nemis a király meg a királyné, hogy nem lesz örömük a király-

fiban. Hiszen csak legyen! Vidám szívvvel mentek haza, s lám, alighogy bevette az orvosságot a királyné, megdobbant a szive: anyának érezte magát. De ki hallott még ilyen csudát. Még meg sem született, az anya szive alatt oly keservesen sírt a királyfi, hogy a kő is meglágyult volna belé, ha hallja. Mi mindent ígért a király a meg sem született királyfinak, csak hogy elhallgasson.

– Ne sirj, fiam, ne sirj. Tied leszen az én szép nagy birodalmam!

A fiu tovább sirt.

– Ne sirj, fiam, ne sirj, bizony mondom néked, Tündér Ilona lesz a te feleséged!

A fiu tovább sirt.

– Ne sirj, fiam, ne sirj. Neked adom az ifjúságot öregség s az életet halál nélkül!

De már erre elhallgatott a királyfi s egy-két nap multán meg is született.

Hej, volt öröm a király udvarában, az egész országban, álló hétig állt a dinom-dánom. S a nagy öröm után következett a nagy csudákozás: hirtelen nőtt a királyfi, a teste is, az esze is, a bátorsága is. Amit más gyermek esztendeig tanult, egy hét, kettő elég volt arra néki.

– Hej, bölcs Salamonnál is bölcsőbb lesz a királyfi, örvendeztek a népek.

Hanem egyszer csak, mi történt? Az történt, hogy a királyfi napról-napra szótlanabb, busabb lett – ugyan mi lelhetette. Amikor pedig születésének éppen a tizenötödik fordulóját ünnepelték nagy vigassággal, hirtelen váratlan felállt s mondá, amint következik:

– Emlékszel-e, hogy mit ígértél nekem születésem előtt? Ígérted az ifjúságot öregség s az életet halál nélkül, csak ne sirjak tovább. Én elhalgattam, nem sirtam többet. Itt az ideje, hogy teljesítsd az ígéretet.

– O, fiam, fiam, drága fiam, mit gondoltál? Ne kívánj tőlem lehetetlenséget. Hiszen, én ezt azért ígértem, hogy ne sirj, s lám, céloamat el is értem.

– Bizony, ha nem tudod beváltani az ígéretedet, apám, megyek is világgá s addig meg sem állok, míg az örök ifjúságra s az örök életre rája nem találok.

Bezzeg, most eszébe jutott a királynak is, a királynénak is, a bojároknak is, hogy mit jövendőlt az öreg ember. Sirtak, rittak, könyörögtek, de hiába, szavát a királyfi meg nem másolá. Hát, ha úgy van, ahogy van, készítették a királyfit világgjáró nagy utjára, hogy fogyatkozása semmibe se légyen.

A királyfi maga ment le az istállóba, hogy paripát válasszon magának. Hiszen volt ott szebbnél-szebb paripa száz is, – mit mondok! – ezer is, de alighogy rájok nézett a királyfi, reszkettek mint a nyárfalevél. – No, gondolta a királyfi – ezekkel ugyan nem megyek világgá s már indult is nagy busan kifelé. De az ajtóból vissza nézett s hát Uram, Teremtőm, mit lát? Girhes-görhes csikó szomorkodott egyik szögeletben! Mit gondolt, mit nem, vissza szaladt a csikóhoz, szép gyengén megsimogatta, s im egyszerre megszólal a csikó:

– Hej, azt sem hittem volna, hogy királyfi simogassa meg a hátamat. No, kis gazdám, mit parancsolsz?

Mondja a királyfi, mi az ő szándéka: addig meg nem áll, amíg az örök ifjúságra s az örök életre rája nem talál.

– Bizony, kicsi gazdám, ha ez a szándékod, elsőbbit is kérd meg az édesapádat: adja neked a pallosát, a lándzsáját, ijját, tegzét, puzdráját s mind azt a szép gunyáját, amit hordott királyfi korában. Lassan, lassan, rendre, rendre adja át majd néked, bele telik hat hét, te pedig ezalatt tarts engemet tejbe főzött zabkásával s takarítgass szépen.

Igaza volt a csikónak: nehéz szível, lassan, lassan adta ki a király a pallosát, a lándzsáját s más egyéb fegyverét, no meg a gunyáját. Pókhálós volt valamennyi, piszok borította, hanem a királyfi addig tisztogatta, addig surolgatta, hogy ragyogtak, mint a nap. Csuda, meg nem vakult, aki rájuk nézett. Csak erre várt a csikó, megrázta magát, vége lett a girhességnek-görhességnek, ragyogott a szőre, sárig arany szőre s szárnya is volt, kettő!

– Most már indulhatunk, édes kicsi gazdám!

Indultak is másnap. Hej, volt sirás,

rívás a király udvarában! Fekete gyászba vonták a palotát, az egész várost. Bizony sirva bucsuzkodott a királyfi is apjától, anyjától, kis és nagy uraktól, levente társaitól, a cselédektől, aztán felpattant szárnyas lovára, az még egyet ugrott, kettőt szökött, felszállott a lebegő égbe, repült mint a madár s a merre szállott, zugott-bugott a levegő, rettentő nagy szél kerekedett nyomában. Egy nap sem telt belé, idegen ország földjén szállt le a táltos. Sik mezőn szállt le a táltos, s az a sik mező, ameddig csak ellátott a szem, teli s tele volt hintve fehér csonttal. Emberi csont volt az.

— Tudod-e, kicsi gazdám, kinek az országába vagyunk? A *Zöld Harkály* országa ez. Király lánya volt Zöld Harkály, de kegyetlen szíve miatt a szülei megátkozták, hogy zöld karkállyá váljon. Rettenetes nagy madár, s most még kegyetlenebb, mint királykisasszony korában. Látod-e amott azt az erdőt. Most ott van a gyermekeinél. Jól tudja, hogy te itt vagy s azt is, hogy át kell mennünk azon az erdőn. Azt modom hát, érted, szived helyén legyen, nyilad, dárda kezed ügyében, mert bizony mondom, különben a te csontod is itt fog fehérteni.

No, megállapodtak a mezőn pihenőre, éjjel hol a királyfi, hol a táltos virasztott, reggel aztán felkerekedtek, repülve repült a táltos a meleg, lebegő égben, hogy zugott belé az erdő, de repült szembe Zöld Harkály is szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben, amerre szállt meghajlottak a fák előtte, no most mindjárt összeütközik vele a táltos. Egy pillantás, s a táltos feljebb röppen, a Zöld Harkály fölé, akkor a királyfi nyilával célba veszi s ellövi az egyik lábát. Ujra célba veszi, hogy ellőjje a másik lábát is, de akkor megszólal a Zöld Harkály:

— Allj meg, királyfi, állj meg! Ne bánts, s én sem bátlak. Szabadon mehetsz át az én országomon.

Még meg is hívta a királyfit, hogy szálljon le az ő udvarába, királyi módon megvendégeli.

Le is szálltak s három napot ott tanyáztak, ettek, ittak, vigan voltak, mikor

aztán készülődött a királyfi, erősen marasztalta Zöld Harkály:

Szép volt Zöld Harkálynak mind a három lánya, szebb, mint égen a ragyogó csillag, de a királyfi nem tántorodott el feltett szándékától.

— Hát eredj, királyfi, mondotta Zöld Harkály. A te táltosoddal, tudom, célhoz érsz. Mert bizony mondom, nála nélkül most a te csontod is a mezőn fehérlenék.

Elbucsuzott a királyfi, felpattant lovára, az meg repült erdők, mezők, hegyek, völgyek, tengerek felett, s egyszerre csak földre szállott. No de mit látott a királyfi! Ameddig csak ellátott, csupa elszáradt virágok, csupa sárga kórók szomorkodtak, pedig tavasz volt.

— Micsoda elátkozott ország ez, édes lovam? — kérdezte a királyfi.

— Ez bizony — felelte a táltos — *Skorpió* országa. Ez a Skorpió leánytestvére Zöld Harkálynak, a még ennél is kegyetlenebb. Őt is megátkozták a szülei, így vált Skorpióvá. A két testvér gyűlöli egymást, szüntelen pusztítják egymás országát. Amerre jár Skorpió, tüzet s iszapot okád, felperzseli a földet, erdő, mező, rét azért itt oly szomorú. Vigyázz, kicsi gazdám, mert Skorpiónak három feje van, s nehezebb lesz majd ővele elbánnod.

Lepihentek ezen a szomorú földön, éjjel hol az egyik, hol a másik virrasztott, s hát, — Uram, Teremtőm, ne hagyj el! — amikor éppen tovább készülődnek, rettenetes vonítás nyilallik át a lebegő égen!

— Ez Skorpió, kicsi gazdám! Nosza, hátamra szaporán.

Egy-kettőre felpattant a királyfi, a táltos meg egyet ugrott, kettőt szökött, felröppent a lebegő égbe s repülve repült egyenest szembe Skorpióval. Hej, mily rettenetes nagy szája volt Skorpiónak! Mind a három szájának egyik állkapcsa szinte az eget surolta, másik állkapcsa a földön vonszolódott, okádvá-okádtá a tüzet, — jaj, mi lesz most? Hiszen, ha Skorpió egyik állkapcsa szinte az eget surolta is, a táltos mégis fölébe szállt, onnét a királyfi célba vette nyilával a Skorpió fejét. Célba vette, el is találta. No, lám, halljátok csak, mi nagy csuda történt! Amikor

a királyfi Skorpió második fejét is célba vette, rimánkodva kérte, ne bántsa, a házábanál jó szívvvel látja, királyi módra meg is vendégeli. Le is szállott nyomban a királyfi s három éjjel, három nap vigadoztak, mulatoztak, aztán utra kerekedtek s addig meg sem álltak, míg arra az országra nem találtak, ahol virágba borult erdő, mező, — hej! ez volt csak a gyönyörűséges ország!

— Szálljunk le, szálljunk le, édes lovam! — örvendezett a királyfi.

— Nem, nem, mondta a táltos, nem szállunk le itten. Ezer veszedelem leskődik itt reánk. Csak még egy ugrást várj, édes kicsi gazdám, s ott leszünk, ahová szived vágyakozik. Látod amott azt a sűrű erdőt? Annak a közepén lakozik az ifjúság, öregség s az élet halál nélkül gyönyörűséges szép palotában. Az erdőben ami csak ragadozó állatja van a világnak, mind ott tanyázik s éjjel-nappal őrzik a palotát. Most azonban éppen etetik őket — mind ott vannak a palota udvarán, s én egyenest a palota tornácára szállok le. Majd meglátod, hajad szála sem görbül meg ottan. Hát csak ülj keményen a nyeregben, istenesen szorítsd az oldalamat, lábad nehogy szárnyamban akadjon; kapaszkodj a serényembe, mert volt, ahogy volt eddig, de most úgy csapok le a lebegő égből, mint az Isten nyila!

Repült, repült a táltos az erdő felett, fergeteg támadt a nyomán, s amint a palota fölé ért, lecsapott hirtelen, ám egyik szárnya egy fának a tetejét megsuhintá, s im, halljatok csudát! — ettől a gyenge suhintástul megcsendült az erdő, hej, kerekedett olyan rettentő csendülés-bonduulás, hogy ég, föld megrengett belé, lenn a palota udvarán pedig a vadak üvöltöttek, ordítottak, vonítottak szörnyen: fogcsattogva várták a királyfit s a táltost. Jaj nekik, ha közéjük találnak leszállani! Állt pedig a palota tornácán három leány, onnan nézték a királyfit, szárnyas lován, amint szállt az erdő felett. — Vissza! Vissza! — Kiáltott egyszerre mind a három leány, a vadaknak, amikor a táltos hirtelen, mint az Isten nyila, ledobbant.

— Vissza! Vissza! — cserditett arany-

csapós ostorával mind a három lány újra meg újra, mignem a vadak megjuhászodtak s az udvarra visszasompolyogtak.

De azt emberi szó ki nem tudja mondani, mely nagy volt a leányok öröme. Testvérek voltak a leányok s szépek, olyan szépek, hogy a királyfi mozdulatlan, megbüvölten állott, csak nézte, nézte őket nagy gyönyörűséggel. Egyszerre aztán megszólalt a legkisebbik leány: — Isten hozott, királyfi? Mi jóban jársz itten?

Mondta a királyfi:

— Keresem az ifjúságot öregség s az életet halál nélkül.

— Bizony, ha ezt keresed — mosolygott rá a leány — jó helyen jársz: itt lakik, amit te keresel.

Mindjárt közrefogták a leányok, — mondjam, ne mondjam, úgy is tudjátok, hogy tündérek voltak — bevezették a palotába, ott látatlan kezek asztalt terítettek, s mind a négyen asztal köré telepedtek. Szinarany volt az asztal, szinarany a szék, a tál, a tányér, kés, villa, kanál. Volt ott minden jó, megenni való, még madártej is, ettek, ittak, vigan voltak s erősen megbarátkoztak.

— Ugy-e, most itt maradsz? — kérdezték a leányok.

— Hogyne maradnék itt, — mondá a királyfi — hiszen erre vágyakoztam! Mondjam tovább, ne mondjam? Két-három nap el sem telék, a királyfi s a legkisebbik tündérkisasszony egy szívvvel, egy szóval mondották egymásnak: te az enyém s én a tied, ásó, kapa nem választ el minket, élünk örök ifjúságban, örök boldogságban!

Jó, jó . . . Hiszen, mindjárt meglátjuk, ugy lesz-e vajjon? — Járhatsz-kelhetsz szabadon az erdőben, mondta a királyfinak a legidősebbik tündér, akié volt a palota s az erdő — nem bántnak a vadak, lovatat sem bántják. De van az erdőn túl egy völgy — jól megjegyezd, messziről kerüld azt, mert ha belekerülsz, ifjúságodnak, boldogságodnak mindjárt vége lesz.

Telt, mult az idő, repülve repültek a napok, hetek, a hónapok, az esztendő, s a királyfi észre sem vette a nagy boldogságban, hogy sok-sok esztendő szállt el a

feje fölött, mert ifju maradt, éppen olyan ifju, mint amikor hazuról elindult. Eszébe sem jutott sem apja, sem anyja, sem a hazája, mindent elfeledtetett vele e nagy boldogság. Almodni sem álmodá, hogy már több száz esztendeje éli ifjuságát, gondtalan járt-kelt az erdőben, azt hitte, még csak néhány napja van itt! Történt aztán egyszer, hogy amint járt-kelt az erdőben, nyul ugrott fel előtte. Nosza, üzöbe vette, nyilát belelőtte, de a nyul tovább szaladt. Másodszor is célba vette, most is eltalálta, de a nyul csak szaladt, szaladt, tovább szaladt. Hej, neki tűzült a királyfi, utána szaladt a nyulnak, hogy harmadszor is rája lőjjön, s nagy felhevültében észre sem vette, hogy abba a völgybe tévedt, ahová nem volt szabad lépnie. Nos, harmadszor is célba vette a nyulat, el is ejtette, aztán fölvette s elindult hazafelé. Amint ment, mendegélt szép csendesen, egyszerre csak eszébe jutott az édes apja, édes anyja s úgy elfogta a honvágy, hogy a szive majd megszakadt belé. Oly szomorú volt, amikor hazaért! A felesége mindjárt tudta, hogy mi történt vele.

— Ó te szerencsétlen, sirt az asszony — ugy-e, ott voltál abban a szomorú völgyben!

— Ott voltam, ott, mondá a királyfi. S mit tagadjam, eszembe jutott az édes apám, édes anyám, az országom, s nincs itt maradásom. Pedig csak *néhány napja* vagyok itt! Megyek, megyek, de ha láttam őket, újra visszatérek s többé soha el sem megyek innét!

— Ó, ó, sirt az asszony, — én édes jó uram, hát te mit gondoltál. Nem néhány napja, de több száz esztendeje vagy itt te. Szüleid már régen elporladtak, s hogyha elmész, nem jössz vissza többet!

Hiába kérték a felesége testvérei, hiába kérte a táltos is az ottmaradásra, erős szerelménél erősebb volt vágya apja, anyja s a hazája után.

— Jó, mondta a táltos, én haza vislek, édes gazdám. Magad okozd aztán azért, ami történni fog. De azt megmondom előre: csak egy órát várok reád ott-hon, s ha tovább maradsz ott, nálad nélkül térek vissza ide.

Hát, felkészültek az utra, a királyfi keserves sirással elbucszott, sirt a felesége, sirtak a testvérei, így szállt fel a táltos nagy sirás-rivás közt a lebegő égbe, aztán repült, repült s ott szállt le, ahol Skorpió palotája *volt*. Ugy bizony, *volt*. Város volt a palota a helyén. — Hol a Skorpió palotája? Kérdezte a királyfi az embereket.

— A Skorpió palotája? Sokat meséltek róla a dédapáink, de bizony a nyoma sincs meg annak, — ezt felelte mindenki, akit megkérdezett.

— Hiszen csak *tegnapelőtt* jártam itt! — csudálkozott a királyfi. Akkor még meg volt! No hiszen lett erre kacagás! Azt hitték bolond a királyfi.

Nagybusan ment tovább a királyfi. Nagybujában észre sem vette, hogy a haja kezd már fehéredni . . .

Ugyanigy járt Zöld Harkály országában is. Ugy megváltozott az ország, hogy alig ismert rá. Még szomorubb lett, a haja még fehérebb s remegett a teste. De nem vette észre, hogy az öregség ennek a remegésnek az oka.

Nagy nehezen felült a lovára, az meg a királyfi országáig meg sem állt, egyenest a királyfi apjának várába szállt le. Igen, megvolt még a vár, de az embereket, akiket a várban talált, nem ismerte. Aztán mentek a királypalotához, ahol született. Csak a romja volt meg! Mindenféle gíz-gaz borítá a palota udvarát. Megállt a királyfi nézte, nézte a szörnyű pusztulást, szeméből megeredt a könny, de hiába törülte le, már alig látott. Térdig ért fehér szakála, alig tudott eltipeggni a kriptáig. Ott is csak egy porladásnak indult koporsót talált. Reszkető kézzel nyitotta fel a koporsó fedelét s amint felnyílt a koporsó, zord hangon szólt hozzá a Halál:

— Isten hozott, királyfi! Rég várok reád!

Abban a pillanatban holtan esett a koporsóba s mindjárt porrá és hamuvá lett . . .

Szép kerek almafa.

Kertemnek közepén szép kerek almafa,
Öröm nézni rája;
Ezer alma rajta, meghajlik alatta
Ékes koronája.

Van az én kertemben almafa sokféle,
Ilyen szép egy sincsen.
Adta jó kedvébe s vette kegyelmébe
Ezt a fát az Isten.

Százszor is megnézem kertemnek a fáját,
Azt hiszem, hogy álom;
Gyönyörű formáját, szép piros almáját
Meghatva csudálom.

A nap, az áldott nap, lám, az is csudálja!
Meg-megáll nem egyszer;
Csudálja, csudálja, aztán meg nem állja:
Csókolja ezerszer.

S nézzétek, nézzétek, a szép piros almák
Csókolják a földet!
Az áldott nap csókját szépen tovább adják
A jó anyaföldnek.

Ifju voltam, mikor ezt a fát ültettem,
Hajam feketéllett;
Ésre sem is vettem, csak megöregedtem,
Mire termővé lett.

Oh, csakhogy megértem szép kerek almafa
Csuda nagy termését,
S hallom unokáknak, játszodván alatta,
Csengő nevetését!

Óh, csakhogy megértem... ni, hogy szedegetik
Szép piros almáját!
Óh, csakhogy megértem... Isten, tartsd meg nekik
Kertem legszebb fáját!

BENEDEK ELEK.

Tamás érdeklődik.

(A görög és a római színházról.)

Tamás: A régi világban igen unalmas lehetett az élet; az embereknek a cirkuszon kívül alig lehetett valami élvezetük. Bármilyen érdekesekek is voltak a cirkuszi játékok, versenyek és gladiátori küzdelmek, mégis egy bizonyos idő múlva megunhatták őket. Ma nemcsak cirkuszba

járnak az emberek, hanem színházba és moziba is. A felnőtt emberek elmennek beszélgetni a kaszinóba és a kávéházba is.

Apa: Nagy tévedésben vagy, Tamás fiam. A régi emberek élete egy cseppet sem volt unalmas. Nekik is megvolt majdnem minden

szórakozóhelyük, természetesen, mozijuk nem lehetett, mert nem ismerték sem az álló, sem a mozgó fényképet. A műveletlen népekre most nem gondolok, csak a műveltekre, elsősorban a rómaiakra és görögökre. Az ő életmódjukat igen jól ismerjük.

Tamás: A rómaiakról és görögökről sokat olvastam, különösen sok épületüknek képét láttam. Olyan helyet azonban nem fedeztem fel, ahová olvasni és beszélgetni jöttek volna össze; pedig az olvasás és a beszélgetés a legnagyobb gyönyörűség.

Apa: Majd mondok én neked olyan helyeket. Láttál is többet, csak nem gondoltad, hogy kaszinó vagy kávéház helyett is használták őket. Rómában például gyönyörű közfürdők voltak. Legnagyobb városainkban is alig vannak hasonlók. Ide nemcsak fürdeni jártak, hanem fürdés előtt vagy után a nagy termekben megbeszélték a napi vagy politikai eseményeket. A rómaiak igen sok időt eltöltöttek a fürdőkben. Különösen Krisztus után épültek szebbnél-szebb közfürdők a fővárosban. Mikor ezeknek a fürdőknek a képét nézted, nem is gondoltál rá, hogy valaha a kaszinót és kávéházat pótolták.

A városok közepén volt egy nagy tér. A Rómában levő nagy téren gyönyörű épületek állottak. Az épületek körül és az oszlopcsarnokok alatt hullámozottak az emberek. Itt beszéltek meg a fontos eseményeket, a köztársaság idején, Krisztus születése előtt tartották a népgyűléseket. Krisztus születése előtt ezeken a népgyűléseken döntöttek minden fontos dologban.

Athénben hasonlóképpen történt. A római és görög férfi nappal keveset tartózkodott otthon. Ha dolgát elvégezte, szeretett a közügyekről beszélgetni. Fiát rendszeren magával vitte.

Tamás: A vagyonos emberek elmehettek fürödni, onnan a köztérre, hogy tovább szórakozzanak, de a szegény embereknek ott is dolgozniok kellett, hogy megélhessenek.

Apa: A rabszolgáknak igen rossz dolguk volt. Házi állatoknak tekintették őket. Teljesen műveletlenek voltak legnagyobb részt s alig vágyakoztak másra, mint tisztességes bánásmódra és élelemre. A szabad emberek kevesebbet dolgoztak a római és görög városokban, mint amennyit ma dolgoznak például nálunk. Melegebb éghajlatuk volt, mint nekünk. Táplálkozásukra és öltözködésükre nem kellett annyi fáradságot fordítaniok. A szegény ember kevesebből megélt. Az állam is támogatta őket olcsó

gabonával. A gazdag ember helyett dolgozott a rabszolgasereg. Azt sem szabad elfelejteni, hogy Róma főváros volt, hová a világ minden ismert részéből nagy jövedelem folyt be. A római kereskedők és vállalkozók meg a fővárosban megforduló temérdek idegen rengeteg pénzt költöttek el. A császárok is itt költötték el jövedelmük legnagyobb részét. Gyakran előfordult az is, hogy a császár megvédte a népet.

Tamás: Tudom, hogy a cirkuszi játékok alkalmával frissítő italokat és néha ételeket osztottak ki. Szép cirkuszi épületeket láttam a könyvben, de szép színházat nem. Talán egyáltalán nem játszottak szindarabokat?

Apa: Igen szerették mind a görögök, mind a rómaiak a színházat. Szívesen nézték a vig és szomorú darabokat. De nem olyan volt a színházuk, mint a mienk. Először is nem játszottak egész esztendőben. A görögök például csak bizonyos napokon, az esztendőnek csak néhány ünnepnapján tartottak színi előadásokat. Az előadásokat egyik istenük tiszteletére rendezték. A rómaiak is csak alkalmoszerűen tartottak színi előadást. Ilyenkor építettek az előadás számára színházat. Állandó épületük csak körülbelül Krisztus születése idején keletkezett. A színház igen sok nézőt fogadott be.

Tamás: Ha nem játszottak állandóan, jó színészek nem lehettek. Talán csak olyanok voltak a színészek, mint ma a műkedvelők?

Apa: Erre nem válaszolok azonnal. Ha megmagyarázom az előadás módját, magad is rájössz a feleletre. A görög és római színház igen nagy közönséget fogadott be. A nézők messze távol voltak a színészektől; hangjukat nem hallhatták, arcukat nem láthatták jól. Ezért a színészek álarcot viseltek és igen hangosan beszéltek; az álarc szája még erősítette a hangot. Ma a nézők főleg a színész arckifejezését vizsgálják és hangjának változására figyelnek. Azt tartjuk jó színésznek, aki a benne levő érzéseket mozdulatokkal, hangsúllyal és arckifejezéssel tudtára adja a nézőknek. Mai értelemben vett jó színészekről tehát alig beszélhetünk. Hires színészek azonban voltak.

Tamás: Olvastam, hogy Néró császár szeretett énekelni és többször nyilvánosan, nézőközönség előtt is fellépett.

Apa: A rómaiak ugyan igen szerették a látványosságot, de a színészek eleinte csak az idegenek és rabszolgák közül kerültek ki. A

római polgár nem tartotta magához méltónak, hogy a szinpadra lépjen. A császárság korában már változott a közfelfogás, de azért Nérónak nem bocsátották meg, hogy császár létére szinpadra lépett.

Tamás: Igen szeretnék egy görög vagy római szindarabot ismerni. Különösen szeretném, ha színházban láthatnék egyet.

Apa: Ha nagyobb leszel, olvashatsz görög és római szindarabokat. Sőt a színházban is megnézheted egyet-egyét. A görögök szindarabjaikból ma is többet szoktak játszani színházainkban. A római darabokat nem igen játsszák. A görögök szindarabjainak nagy része szomorú, a rómaiaké tréfás.

Tamás: Nem mesélhetnéd el valamelyik szindarabnak a tartalmát?

Apa: Feleslegesnek tartom, mert a görög szomorujátékok tartalmát többnyire ismered. A

görög írók a tárgyat nem maguk találták ki, hanem majdnem mindig a mondákból vették. A trójai háború hősei közül különösen szerettek darabot írni Agamemnon királyról, a görögök fővezérééről és Agamemnon gyermekeiről. Sokszor feldolgozták a thébai királyi család mondáit is. Lajos thébai királynak és gyermekeinek szomorú sorsára gyakran könnyeztek a nézők.

Tamás: Nem volt unalmas a szindarab, ha a tárgyat a nézők már ismerték?

Apa: A tárgyat minden író némi változtatással adta elő. A nézők arra figyeltek, milyen szavakkal adják elő a szereplők örömeit és bánatukat. A darabban énekek is voltak; ezek is mindig ujak és ujak, tehát volt változatosság. Azonkívül mondtam már, hogy nem állandóan játszottak, hanem az esztendőnek csak néhány napján. Nem volt idejük rá, hogy meg-
unják a szindarab meséjét.

Öcsikét kiporolják.

Mielőtt elmesélném nektek, hogyan porolták ki Öcsikét, bemutatom nektek, mert ezután többször lesz vele találkozásotok a *Cimborá*-ban. Öcsike Elek nagyapó unokája, mégpedig a tizenegy valóságos unoka közt időrendben a hatodik. Ha jól számolom, most a nyolcadik esztendőt tapossa, de már esztendők óta mulattatja odaát, Magyarországon, az ő pajtásait „nadselü” gondolataival. Ezek a gondolatok igen vidám gondolatok, de rendszerint szomorúan végződnek. Oly szomorúan, hogy Elek nagyapó szíve is sajog belé, nemcsak az Öcsike – nadrágja. De hát mégis csak megírtam e „nadselü” gondolatokat, egy az, hogy mulassanak valóságos és nem valóságos unokáim, s ne megokuljanak is azokból. Öcsikének különféle „nadselü” gondolataiból már könyv is jelent meg Pesten, egyszer talán majd ti is fogjátok olvasni, nemcsak a magyarországi gyerekek. Egyelőre elégedjétek meg azokkal a „nadselü” gondolatokkal, amik a *Cimborá*-ban fognak megjelenni. Öcsike három esztendeig nem látta, mert nem láthatta Elek nagyapó kertjét. Három nyáron a Balaton mellől sóhajtozott a kisbacsoni szabadság után, ahol nem állítja meg a csősz bácsi, kedve szerint nyargalhat a kertben, felmászhat a fákra, a széna meg a szalmakazalra, s ehetik annyi gyümölcsöt, amennyi belefér. Ez a mennyei boldogság végtelenül meghatotta Öcsikét, s a legkomolyabban kijelentette, hogy ezental csak az erdélyi gyermekekkel közli az ő nadselü gondolatait. Erre kezét is adott Elek nagyapónak, ki viszont kézzel kötelezte magát, hogy ezeket a „nadselü” gondolatokat tőle telhetően megírja és kinyomtatja a *Cimborá*-ban. – A magyar-

országi gyerekek éppen eleget nevettek a „nadselü” gondolatokkal járó kiporolásokon, – hadd ne vessenek most az erdélyi gyerekek. Szóruszóra így mondá Öcsike, én meg erre ráütöm a pecsétet s megkezdem a vidám-szorú történetet ezzel:

Öcsikét kiporolják.

Öcsikének az apja is író ember, éppen mint a nagyapja. De míg Elek nagyapó szépséges szép kert közepén, régi módi nagy udvarházban irogatja a meséit, Öcsike édes apja egy éktelen magas pesti bérház negyedik emeletén, kicsiny kis szobában szántogatja a papirost reggeltől estig. Gondolhatjátok, hogy a nyugtalan, bővérű Öcsike széles jókedvének szük a kis lakás, de még a folyosó is, s ne gondoljátok, ha a negyedik emelet lakói őstől tavaszig azért imádoznak: ő csak már tavaszodnék s vinnék Öcsikét nyaralni, mert kedves egy fiú ez az Öcsike, de tulságosan zajos a kedvessége. Fáj nagyapai szívemnek, de meg kell vallanom, hogy a negyedik emelet idegesebb lakói már görbe szemmel kezdtek nézegetni. Öcsike, mint okos fiú, ezt hamar észrevette s egy szép reggelen mondta magában: Van nekem egy „nadselü” gondolatom... Az volt pedig a „nadselü” gondolat, hogy ezuttal nem a harmadik emeletre, nem is a másodikra ment játszani, de még az elsőre sem, hanem az udvart verte fel harsogó kiáltásaival. A házmester mélységesen aludt még – bizonyosan sokszor nyitott szegény kaput az éjszaka – s ez volt a szerencséje Öcsikének: nem volt senki, aki az udvarról elkergesse.

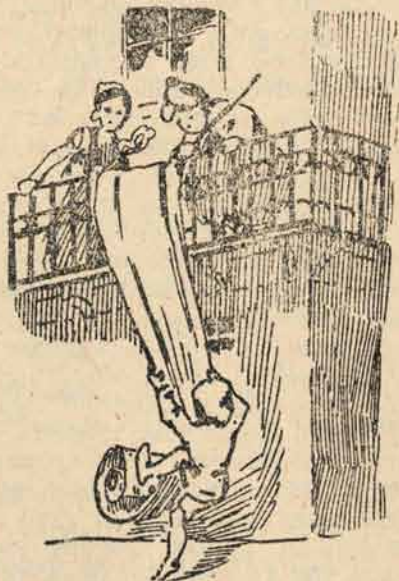
Egyszerre csak észreveszi Öcsike, hogy az első emeletről egy hosszú futószőnyeget ereszt

le két cselédlány, egy sovány szobalány, meg egy jól megtermett szakácsné. Olyan hosszú

volt az a szőnyeg, hogy lelógott egészen az udvar kövéig. A vastag szakácsné fogta, a vékony szobalány meg elővett egy szerszámot, amelynek láttára Öcsike arca rendesen el szokott komorodni. Kitaláljátok, ugy-e, hogy mi volt ez a szerszám? Egy szép, ujdonatuj poroló. A vékony szobalány nekiállott s amugy istenesen porolni kezdte a hosszú szőnyeget. Szállott belőle a por, Öcsike is csak úgy prüszkölt, köhögött tőle.

— Ejnye, nem elég, hogy porolót mutogattok nekem, még meg is köhögttetek? — gondolta magában Öcsike. — No megálljatok csak! — Azzal szépen odasettenkedett a folyosó alá, úgy, hogy sem a kövér szakácsné, sem a

sovány szobalány nem láthatta, s belekapaszkodott a szőnyeg végébe. Előre mulatott magában, hogy mi lesz, ha majd megpróbálják fölfelé

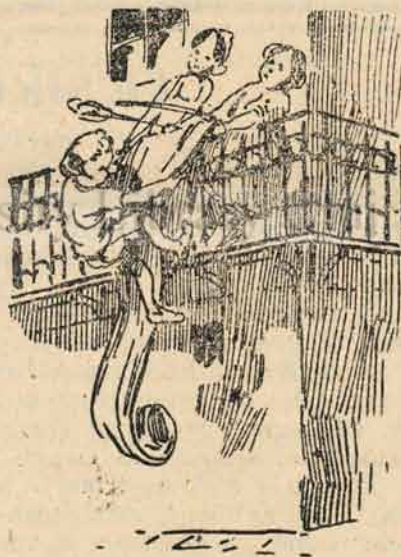
huzni a szőnyeget. Jó erősen megkapaszkodott benne mind a két kezével s a lábával is rátoposított a szőnyeg lelógó végére.

Ezalatt a szőnyeg felső végéből csakugyan kivert a sovány szobalány annyi port, amennyit Öcsike még életében nem látott, s most följebb akarta huzni, hogy az alsó végét is kiporolja.

— Ejnye, mi kapaszkodhatott ebbe a szőnyegbe, hogy nem tudom felhuzni? — mondta a szobalány.

Öcsike csak kuncogott, nevetett magában s dehogy is eresztette volna el a szőnyeget. Nem vette észre, hogy a vastag szakácsné kihajol a korláton s meglátja őt.

— No, megállj, — mondta magában a vastag szakácsné. Atvette a porolót a sovány szobalány kezéből, intett neki, s azzal nagyot rándítottak mind a ketten a hosszú szőnyegen.

Öcsikének eszeágában sem volt, hogy eleersze. Azt hitte, hogy erősebb lesz náluk.

— Hehe, — gondolta magában — az én kezemből ugyan ki nem rántjátok!

Hát hiszen nem is rántották ki a kezéből, hanem történt valami, még ennél is szörnyűsebb dolog, olyan szörnyűséges, hogy ereimben megfagy a vér, ha rágondolok. A szőnyeggel együtt felrántották Öcsit is, föl, egészen az első emeletre, s még szerencse, hogy közben el nem eresztette, hiszen kezét lábát törhette volna. De fölérkezett teljes épségben s átfordult a folyosó korlátján. Mire idáig ért, akár hiszitek, akár nem, egy porolóból kettő lett s a kövér szakácsné meg a szobalány még ott, azon mellette, a korláton folytatták a megzavart poro-

lást. Mondanom sem kell, hogy nem a szőnyeget porolták, hanem Öcsike nadrágját.

A nagy lármára, sivalkodásra, puffogásra összeszaladtak a házbeli gyerekek, s mikor Öcsi kiszabadult a kövér szakácsné és a sovány szobalány karmai közül, ki résztvevő, ki csufondáros arccal állott elébe.

– No, szegény Öcsike, neked ugyan megesezt, – szolt az egyik.

– Ez is csak ezen az átkozott Pesten történhetik meg az emberrel, – mondta Öcsi. – Baczonban tudom, nem fogok így járni!

– Ugyan miért nem? – kérdezte egy másik gyerek. – Talán bizony Baczonban nincs poroló?

– Poroló van, – felelte Öcsi, – de *emelet* nincs.

Elek nagyapó.

Találós mesék.

Az én leánykamat, jaj, vajjon mi lelte?
Nézzetek csak oda, csupa szösz a lelke?

(Gyertya.)

Széles e világnak melyik a legelső feje?
(Az eketej, mert a kártyáknak is ez ad kenyeret.)

Két láb ül három lábon,
Csinál egy lábat,
Bemegy a négy láb,
Elkapja egy lábat,
Megharagszik két láb,
Felkapja három lábat,
Ugy üti négy lábhoz,
Mindjárt elejti egy lábat.

(A csizmadia három lábú széken vart egy csizmát, bemegy a kutyá, elkapja a csizmát, a csizmadia a székkel megüti a kutyát.)

Vizbe esik, eltörik,
Kőre esik, nem törik.

(Hó.)

Erzsóka meseországban.

Irta: NÁSZAI ELZA.

Volt egyszer, volt, hol nem volt egy kis leányka. Azt is úgy hívták, hogy Erzsóka. Az az Erzsóka addig nyulkált a meleg vashoz, míg megégette három ujjacskáját. Jaj, de keservesen sirt! Dugta ujjacskáját a szájába, de azért csak fájt. Édesanyja bekötözte külön-külön mindegyiket, meg is csókolgatta, de azért csak nem gyógyult meg.

Ekkor Erzsóka kigondolta, hogy beledugja kezét a cipőcskéjébe, hátha abban nem fáj. Jobban is lett tőle, de nem egészen. Szomoruan üldögélt hát a kis lány a diványsarokban s nézte, nézte a cipőbe bujtatott kis kezét.

Megsajnálta az őrzőangyalkája.

– Elvezetem meseországba, ott meggyógyul szegényke – gondolta – s szeliden megcsókolta Erzsóka homlokát, mire az nyomban elaludt.

– Elutazunk meseországba. Csiling, csiling... hallod már? Itt a kis piros hintó, – sugta az anyyalka – aztán Erzsókával együtt beleültek a kis piros hintóba. Négy kis csengetős medve volt beléfogva, azok nagy sebesen elindultak.

Nem sokára beértek egy szép zöld erdőbe. Ott a fák lehajtották ágait, nem engedték tovább a medvécskéket, hanem leszóltak Erzsókához:

– Vegyél, egyél, Erzsóka!

Egyik almát kínált neki, másik pompás körtét, harmadik piros cseresznyét, a szőlő is ugyancsak nyújtogatta indáit. Voltak olyanok, kik most virágoztak, azok megrázkódtak s telehintették a hintócskát piros virággal, fehér virággal.

Jaj de örült Erzsóka! Vett minden ágról egy gyümölcsöt... nem, kettőt – egyet magának, egyet édesanyjának. Egyiket megette, a másikat eldugta az ülés alá. De örül majd nekik édesanya!

– Tovább, tovább medvécské! – mondta az anyyalka. Erre a fák felemelték ágait s a medvécské megindultak.

Elértek egy ezüst folyócskához.

– Erzsóka igyál vizecskémből! – kínálta folyócska. De Erzsókának nem volt pohara, nem tudott mivel meríteni.

– Adok én, adok én! suttogetta az ezüst nyárfa. S széles levelében vizet meritett Er-

zsókának. A friss vizecske nagyon jól esett, mert az édes gyümölcs után szomjas volt a kis Erzsóka.

– Ej, folyócska, hol megyünk át rajtad? – kérdezte az angyalka.

– Ejnye, ejnye, de rossz helyen akartok átmenni. Arább van a gyönyörű aranyhidam. Potyka urfi, Harcsa kisasszony, mutassátok meg, hol az aranyhidam.

Potyka urfi, Harcsa kisasszony kidugták arcukat a vízből s a farkukkal integettek, hogy csak erre, erre!

Arra indultak a medvécskék, nemsokára megtalálták az aranyhidat. Atrobogtak rajta, mint a szél.

– Fáj-e még az ujjacskád, Erzsóka? – kérdezte az angyalka.

– Fáj még kettő, de már nem nagyon.

Szép mező következett a folyón túl. A mező tele volt nyiló csengetyüvirággal. Volt ott piros is, kék is, lila is, tarka is.

Mikor a virágok Erzsókát meglátták, rögtön rázogatni kezdték csengetyüiket s azok olyan szépen szóltak, hogy a pacsirták félbehagyták éneküket s úgy hallgatták a csengetyücskék édes muzsikáját.

– Szállj ki, szállj ki, Erzsóka! – szóltak hívogatóan innen is, onnan is.

– Ki hiv engem?

– A harangocskák tündérei. Nézd csak, minden levélkén ül egy. Azt akarják, hogy szállj le közéjük táncolni. Leszállsz, Erzsóka?

– Leszállok, jó angyalka, hisz olyan szépen hívnak.

Megálltak a medvécskék. Hopp, leugrott Erzsóka a kis piros hintóról. Mindjárt körülfigyelték a tündérek s ide-oda lejtve táncoltak olyan szépen, hogy az öreg nap gyönyörködve állt meg az égen s majd lekésett az esteli vonatról, melyen a föld másik oldalára akart utazni.

De a jó tündérek a medvécskékről sem feledkeztek meg. Egypár felült a medvécskékre, s megvakargatták a fejüket, mert ők azt nagyon szeretik. Mások elkérincseltek a röpködő méhektől az édes virágpont s odaadták a medvécskének. Hej, milyen szívesen nyalogatták azok! Piros nyelvükkel még a tündérecskéket is majd megmosdatták.

Mindennek vége szakad egyszer. Erzsóka is, a tündérek is elfáradtak. Leültek a puha fűbe.

– Fáj-e még az ujjacskád, Erzsóka? – kérdezte az angyalka.

– Fáj még egy kicsit, de már csak ez az egy.

– Kinek fáj, miye fáj? – dörmögte egy szarvasbogár, ki akkor mászott ki lakásából egy nagy kő alól.

– Szegény Erzsóka kis ujja fáj! – kiabálták a tündérek.

– Ejnye, miért nem mondtátok hamarabb!

Azzal elszaladt az öreg, meg sem állt az ezerjófű bokráig. Ott se kérdezte, szabad-e, nem-e? lenyikkantott nagy szarvával egy levélkét s szaladt vele vissza Erzsókához. Annyira sietett, hogy majd felöklelt utjában egy nagy pókot.

– Ejnye, komámuram, hova szalad annyira, majd felnyársalt azzal a nagy szarvával! – szólt rá a pók.

– Erzsókának fáj a kis ujja, arra viszek ezerjőfüvet.

– Hát itt van Erzsóka? – Kiáltott örömmel a pók asszonyság. – Várjon már komámuram, várjon már, hadd adok egy kis kötőfonalat!

De a szarvasbogár komámuram nem várt. – Mit volt mit tenni? – a pók asszonyság szaladt utána.

Igy érkeztek Erzsókához.

– Ide azt a kis ujjat!

Erzsóka odatartotta fájjós ujjacskáját, a szarvasbogár rárakta az ezerjőfüvet, a pók pedig megerősítette selyemnél is finomabb pókhálószállal.

– No, most hunyd be a szemedet és számlj tizig.

Erzsóka úgy tett.

– Fáj-e még?

Hát akkorra már egy cseppet sem fájt.

– Mehetünk vigán haza! – kiáltotta az angyalka.

– Előbb még anyukának szedek bokrétát. ha adtok a sok szép virágból, kedves tündérek. Adtak bizony. Olyan bokrétát kötöttek, hogy alig fért a kis hintóba.

– Köszönöm, tündérek, a szíveslátást. Nektek is, szarvasbogár és pókocskák az orvosát! – búcsuzkodott Erzsóka.

– Szívesen, Erzsóka! Máskor is látogass meg bennünket! – Kiabálták a tündérek, míg csak látták a sebesen haladó kis piros hintót.

És mire Erzsóka a diványsarokban felébredt, csakugyan egy cseppet sem fájt a kezecskéje.

A tyuk meg a cigány.

— Játék. —

A gyermekek egymást derékon fogva sorba állnak. Egy köztük a tyuk, a többi csirke. A sor előtt egy gyermek ás. Ez a cigány.

Tyuk: Mit ás kend?

Cigány: Kutat.

Tyuk: Minek az a kut?

Cigány: Viznek.

Tyuk: Minek az a viz?

Cigány: Csirkét koppasztani.

Tyuk: Kitől lop kend?

Cigány: Kendtől.

Tyuk: Huzza fel kend a veres nadrágját.

Cigány: Héjja vagyok, ellopom.

Tyuk: Anya vagyok, nem hagyom.

A cigány a hátulso csirkét igyekszik elfogni, a sor folyvást forogva védekezik. Mikor mind el van fogva, vége a játéknak. Hogyha tetszik, újra kezdik.

Igazság és okosság.

(Régi vers.)

Mi lehet dicséretesebb

Az igazságnál?

Mi pedig utálatosabb

A hazugságnál?

Mégis sokan hazudni

Úgy szeretik, hogy —

Holott attól az orruk

Úgy megpirul, hogy!

Jobb mindenkor kevesebbet

Bölcsen szólni,

Mint ok nélkül igen sokat

Összehordani.

Mégis sokan csevegni

Úgy szeretik, hogy —

Holott mások hallgatni

Úgy megunják, hogy!

A bús gerlice.

Lám, megmondtam, bús gerlice,

Ne rakj fészket útszélire,

Mert megkapják a fiadat,

Búval megölöd magadat.

Rakj az erdő közepébe,

Bánatfának tetejébe,

Ott nem kapják meg fiadat,

Búval nem ölöd magadat.

(Népdal.)

Világjáró kis legény.

*Egyszer egy kis legény
Mit gondolt magába?
Falábra állt s indult
Bergengóciába.*

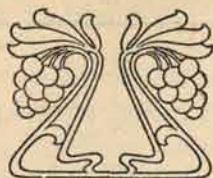
*Gondolta, megnézi
Azt a szép országot,
Amelynek porában
Tökmag király játszott.*

*Eljutott-e, nem-e
Bergengóciába,
Győzte-e a járást
Falábon a lába:*

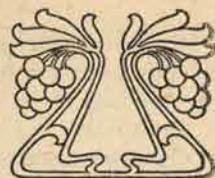
*Fecske, gólya tudna
Felelni rá néktek,
Kedves unokáim,
Őket kérdezzétek.*

*Én csak annyit tudok:
Indult fényes délben,
S este már ott pihent
Jó anyja ölében.*

B. E.

MESEFOLYAM

A mesék megindulnak és folynak, mint folyam vize.
Elhaladnak a parti virágok mellett és tükrözik az eget.

Írta: BALÁZS FERENC.

(Folytatás.)

A mesefolyam megállott. Feri bácsi tovább kérdezett:

– Honnan tudod, kicsi fiam, hogy a szüleid szeretnek téged?

S a mese újra felelt:

– Mert jók hozzám, vigyáznak rám, gondoskodnak rólam és javamat akarják.

3. Mese

egy kis fiuról, aki arról ismerte fel a szüleit, hogy jók voltak hozzá.

Volt egyszer egy hatalmas várur s annak sok-sok cselédje. A várkastélya olyan szép volt, amilyent ember még alig látott, a cselédjei azonban apró kis kunyhókban laktak, amelyekbe befolyt a víz az ajtón, becsurgott a tetőn s úgy hajladoztak minden szélfúvásra, mintha harangvirágok lettek volna s felelni akartak volna a szél kérdéseire.

Ez a várur olyan hatalmas volt, hogy cselédeivel azt tehette, amit akart. Ha valamelyik cselédjének szép fia nevedezett s neki megtetszett, nem kérdezte: lehet-e, szabad-e, elvette tőle s bevitte a kastélyába apródnak. Szegény kicsi fiucskák! A várur nemcsak hatalmas, hanem rossz szívű is volt, bizony, igen rosszul ment a dolgok szegényeknek. Enni még csak kaptak, – hiszen az kellett, hogy szépek legyenek, mint a vásárra hajtott állatok – hanem egyébként minden kicsi hibára keményen megbüntették őket. Szomorú szemükből látszott, hogy milyen rosszul bánt velük a várur.

Minden édesanya félt attól, hogy a fiát apródnak viszik. Éppen ezért, ha csak teheték, elrejtették a várur szemei elől az ügyesebb gyermekeket.

A nagy kert egyik zugában élt a kertész és a felesége. S alig is merem mondani, nehogy a várur megtudja: ott élt velük egy gyönyörű, barnaszemű, okos száju, sugáran növő kis fiu, a fiuk is. Ó, hogy vigyáztak a gyermek minden lépésére! A nagy kertbe minden délután kísérték a várur s vizsga szemmel fürkészett át minden bokrot; ilyenkor a kis gyermeket bevitték a legfelsőbb szobába s rázárták az ajtót.

Egy délelőtti a várurat kegyetlen fájdalom gyötörte. Fájt a feje, könnyezett a szeme s azt akarta, hogy a friss délelőtti szél kiszellőztesse

belőle a fájást. Lement hát a kertbe és sétálni kezdett.

A kis fiucska éppen akkor kinnt játszadozott a ház előtt. A várur meglátta s igen megtetszett neki a kis apróság. Odament hozzá, kézenfogta.

– Gyere velem, kis fiam. Beviszlek a nagy palotába. Ott lesz aztán jó dolgod! Sellyemben hálsz, bársonyba öltözől. Es akkor eszel, amikor megéhezel. És azt eszel, ami szemednek, szádnak tetszik.

A kis fiu nem sokat értett a beszédből, hanem azért nem szólt semmit s elindult a várur kezén. Szerencsére, éppen akkor lépett ki az ajtón az édesanyja, aki mikor meglátta, mi történik, odarohant a várurhoz, térdrevetette magát:

– Ne vidd el a kis fiut, uram! – sikoltotta s megragadta a várur kezét.

A várur félrelökte az asszonyt s azt mondta:

– Cselédem vagy, egyém a fiad is.

És megfegyvegte a szegény asszonyt.

Hanem ekkor az édesanyjának mentő gondolat villant át az agyán.

Hirtelen fölállott és azt kiáltotta:

– Nincs jogod elvinni a gyermeket! A kis fiu nem az én fiam! Egy szegény asszony gyermeke, aki nem a te cseléded, hanem a szomszéd várurat szolgálja. Nem az én fiam, nem viheted el!

A várur meghökkent. A szomszéd várkastély tulajdonosa még nála is hatalmasabb volt, bizony, az nem lett volna jó, ha valamivel megharagítja.

– Igazat mondasz-e asszony?

– A szinigazat! – erősítette az asszony, aki még a hazugságot is inkább lelkére vállalta, semhogy kis fiát a kegyetlen várur karmai közé engedje.

A várur elengedte a kis fiu kezét s haragosan tovább ment. Az asszony boldogan ölelte magához gyermekét.

Hanem ezután erősen kellett a gyermekre ügyelniük, nehogy a várur valamit megsejtsen. De ügyeltek is. Még arról a legkedvesebben hangzó, legédesebb, legmelegebb szóról is leszóktatták Kifiát – Így hívták a fiut – édesanyám. Nehogy a kis fiu elszólja magát s akkor rájuk szakadjon a veszedelem. Kifia úgy hívta

az édesanyját, hogy: néni. Az édesapját pedig úgy, hogy: bácsi.

És telt-múlt az idő, nőtt a gyermek. Gyönyörű szép, okos fiuvá serdült. Szorgalmasan dolgoztatott a ház körül, sőt már a kerti munkákban is hasznát tudták veuni. És igen szerette a szüleit, akikről nem tudta, hogy azok. Mindent megtett, amivel örömet szerezhetett nekik.

Hanem amikor az iskolába kezdett járni, az egyik kis pajtása igen megszorította őt egy kérdésével:

– Ki a te édesanyád?

Kifia hazament s megkérdezte az édes anyjától:

– Néni, ki az én édesanyám?

– A szülei nem tudták, mit feleljenek erre. Félttek megmondani neki az igazat, hiszen a várur még akkor is szemmel tartotta őket, s ha megtudta volna, hogy kijátszodták, bizony kegyetlen sors várt volna rájuk. Már pedig amit a gyermek tud, azt mindenki tudja. A gyermek nem tud magában titkot tartani, mindent kifeleg. Azt mondták hát a kis fiuknak:

– A te édesanyád igen messze lakik innen. De éppen olyan olyan kunyhóban él, mint mi s éppen olyan fekete kenyeret eszik, mint mi.

Másnap Kifia megmondotta ezt a pajtásának. Az most új kérdéssel állott elő:

– Miért nem lakol te a szüleidnél? Az édesanyádnál, az édesapádnál?

Amikor a kisfiu ezt is megkérdezte a szüleitől, azok igazán nem tudták, mit válaszoljanak. És szerencsétlenségükre éppen akkor jött arra a várur is! Uram, Istenem, most készül a baj! Mi lesz most már velük?!

Kifia most újra fölvetette a kérdést. A várurnak erre eszébe jutott minden régi dolog s ő is odaszólt az asszonynak:

– Igen! Miért nem lakik ez a gyerek az édesanyjánál?

Mit feleljen erre a kertész és a felesége? Hallgattak, ijedten, megrémülve.

– Parancsolom, hogy vigyétek haza az anyjához!

És nem lehetett semmit tenni ellene. A várur parancsolt, nekik engedelmeskedniök kellett. Szépen összepakolták a kis holmikat, az apró kis ujjasokat, csizmacskákat, könyvecskéket s utnak indultak Kifiával.

Estére megérkeztek a szomszéd várhegy utjára. Ott lakott egy szegény ember és egy szegény asszony. Oda bekopogtak:

– Hazahoztuk a fiukat – mondta a kertész. Aztán félrehívta a két szegény embert, akik nem értettek semmit a dologból, s mindent megmagyarázott.

– Jól van, – egyezett bele a szegény ember s magához hívta Kifiát.

– No kis fiam, csókolj meg, mert én vagyok az apád.

Kifia megcsókolta a szegény embert s bol-

dog volt, hogy megtalálta a szüleit. Vagy nem is volt oly igen boldog?

Másnap dolgozni küldték a kis fiut s ő szívesen megtett mindent. De valami mindjárt megfészkelte magát az agyában.

Mikor a kertész fáért küldte, melegen csengett a hangja s így szólt:

– Édes fiam, eredj, hozz be egy kis fát.

Ez a szegény ember keményen mordult rá:

– Egy-kettő, szaladj fáért!

Aztán történt, hogy valamit hibázott. Akkor kegyetlenül elverték. Máskor nem voltak meglegedve a munkájával. Akkor meg nem adtak neki vacsorát.

Kis ruhája elszakadt, nem varrtak ujat. Kezét feltörte a kemény munka. Nem engedték pihenni.

Egyszer aztán megérezte a kis fiu, hogy hol van a baj. Akkor nem gondolkozott sokáig, hanem szépen megszökött a háztól. S egy este a kertész s a felesége csak arra riadnak föl, hogy valaki bejött a házba s ott áll előttük a fiuk. Jaj, dehogy is áll, odaborult hozzájuk, úgy ölelte, úgy csókolta őket és sirt, sirt, mint egy megáradt patak:

– Édesanyám, édesapám . . .

Jaj, milyen boldogok voltak a kertészek! Hogyne lettek volna boldogok, mikor a fiuk megérezte, hogy ki az igazi édesanya, édesapa. Dehogy bánták, hogy hazajött. Csakhogy hazajött!

Aztán amikor elálltak a fiu könnyei, odaült az apja térdére s a szemébe nézett. És beszélni kezdett. Ugy hangzottak a szavai, mintha imádkozott volna.

– Azok az emberek rosszul bántak velem. Szídtak, vertek, bántottak. Sohasem volt elég, amennyit dolgoztam, sohasem volt úgy jól, ahogy csináltam. A szomszédból egyszer átjött egy nagy-nagy fiu s belémkötött, megvert. Bánták is ők. Egyszer leszakadt alattam a kis patak hidja; szinte belefulladtam a vízbe. Nem is törődtek velem. Mikor enni kértem, szemembe nevettek. Rosszak voltak hozzám. Nem szerettek. Nem lehettek az édes szüeim.

– Ti mindig jók voltatok hozzám. Puhágyat vetettetek nekem. Dolgoztatok, hogy legyen mit ennem. Úgyeltetek, hogy senki ne bántson. Mikor beteg voltam, jobban féltetek, mint én. Tanítottatok minden jóra. Néha megszídtatok, ha hibáztam, de akkor is javamat akartátok. Ebből tudtam meg, hogy ti szerettek engemet; ebből tudtam meg, hogy ti vagytok az én szülőim.

Igy beszélt Kifia, aki most igazán megtalálta a szüleit. És igen boldog volt.

Másnap a várur valami vadászaton szerencsétlenül járt, meghalt.

Kifia ezután bátran mondhatta a szüleinek:

– Édesanyám, édesapám.

*

(Jövő vasárnap másikat mesélünk.)

A pitypalaty.

Azt beszéli a pitypalaty,
Hát tél sem ér meg egy nyarat.
Igaza van szegénykének,
Jó bunda kell ám a télnek. (Népdal.)

Akinek van krajcárkája,
Az árvától ne sajnálja.
Oh az árva, szegény árva,
Még a szél is inkább járja!

A diófa.

Kiszáradt a diófa,
Csillárom haj!
Nem játszhatunk alatta,
Csillárom, haj!
Majd kiujul tavaszra,
Jácodhatunk alatta,
Csillárom, haj! (Népdal.)

Mit mond a magyar nép?

– Példabeszédek, szólásmondások. –

Egyedül vásárol, egyedül cserél. (Lop.)

*

Elejtette a szót. (Elárulta magát.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ha nem kapálunk, nem papálunk.

*

Könyökig váj a zacskóba. (Szegény ember.)

*

Olyan pillangósan öltözött, hogy majd el repül.

*

Acélja jó, de kovája rossz. (Van tehetsége, de rosszra használja.)

*

Adjon Isten három b-ét. (Bort, búzát, békességet.)

*

Ajándék-elvétel: Szabadság-letétel.

*

Akkor drága az egészség, mikor meglesz a betegség.

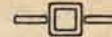
*

Akkor még a farkas is földön járt. (Hát most hol jár? – A talpán. Szóval: rég volt.)

*

Alacsony kunyhóból is nagy ember támad néha.

A CIMBORA REJTVÉNYEI

Számrejtvények.

- 1, 4, 5, 6, 3, 8. Az égben lakik.
10, 11, 12. Város Budapest mellett.
9, 2, 2. Arcunkon van.
8, 7. Föl ellentéte.
1–12. Város Jugoszláviában.

X X X 3 1
X X X 20

Betűrejtvények.

'L & RA

'L^{eg}_é Y e e e.

Szapp

a

Bu Bu O a
Bu vi

T öd 'S
ü

M ch
ü e

Vadász dal.

Zengenek az erdők, trallalalalam,
És a havasok, trallalalalam,
Keresik a rejtékeket
A szép szarvasok.

Futnak a kis nyulak sebösen,
Morognak a medvék dühösen:
Bimbom, bimbom, bimbom!